

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Tłumaczenie zdań zawierających konstrukcję *ablativus absolutus*

Klasa / czas trwania zajęć

klasa II / 2 godziny lekcyjne

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego na język polski; wdrażanie uczniów, również ze SPE, do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym
- **szczegółowe:** uczeń tłumaczy z języka łacińskiego na polski oraz z języka polskiego na łacinę wyrażenia i zdania z konstrukcją *ablativus absolutus*, dokonuje ich analizy; podaje przykłady recepcji historii o Androklesie w kulturze późniejszych epok

Metody

słowne: wykład informacyjny, wyjaśnienie; aktywizujące: dedukcyjna, giełda pomysłów; korzystania z materiałów źródłowych: tekst, słownik

Formy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik);
2. strony internetowe:
  - Wikipedia w języku łacińskim <<https://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia>> [dostęp 7 czerwca 2019]
  - Aulus Gellius. Noctes atticae <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A2007.01.0071%3Apage%3D259>> [dostęp 7 czerwca 2019]
  - film edukacyjny: Androkles i lew <https://www.youtube.com/results?search_query=androkles+i+lew> [dostęp 7 czerwca 2019]
  - Shaw G. B. Androcles and the Lion <<http://www.fullbooks.com/Androcles-and-the-Lion.html>> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. Shaw, George Bernard (1956). *Androkles i lew: bajka sceniczna w 5-ciu obrazach*, Warszawa, Biblioteka Narodowa
4. Mohort-Kopaczyński, Wojciech, Wikarjakówna, Teodozja (1999). *Disce Latine. Podręcznik do języka łacińskiego. Kurs podstawowy*. Warszawa-Poznań, PWN
5. Słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
6. Wydruki zawierające treść ćwiczeń oraz leksykę

Opis przebiegu zajęć

Nauczyciel po wejściu do klasy zwraca się do uczniów w języku łacińskim: *Magistrō venientē vos siletis*. Zapisuje zdanie na tablicy, pyta uczniów o znaczenie poszczególnych słów. Zdanie jest tłumaczone oraz analizowane. Nauczyciel podaje nazwę składni i sposoby jej translacji oraz zleca uczniom przetłumaczenie kilku przykładowych wyrażień. Zanim uczniowie zostaną zaznajomieni z kolejną strukturą nowej konstrukcji, nauczyciel dokonuje krótkiej ewaluacji za pomocą jednej z technik podanych w programie nauczania. Kiedy nauczyciel wie, że uczniowie nie mają problemu z nowym materiałem, prezentuje kolejne zdanie zawierające *ablativus absolutus*, tym razem w innej formie: *Magistrō visō discipuli silent*. Pomaga uczniom w tłumaczeniu i analizie gramatycznej oraz podaje kilka przykładów kształtujących umiejętność przekładu. Następnie, po krótkiej ewaluacji, zleca wykonanie ćwiczeń utrwalających w parach. Po zakończeniu pracy pisemnej uczniowie ustnie tłumaczą tekst wyświetlony na tablicy multimedialnej (Mohort-Kopaczyński, Wikarjakówna, 1999:247), po czym czytają go z podziałem na role. Nauczyciel wyjaśnia uczniom pochodzenie przytoczonej historii. Informacje nt. autora (Ezop) znajdują na podanej stronie internetowej (Wikipedia w języku łacińskim). Następnie nauczyciel podaje przykłady recepcji tej opowieści w kulturze późniejszych epok. Aby poznać dalsze losy Andoklesa, proponuje chętnym przetłumaczenie fragmentu dzieła Geliusza. Na zakończenie zajęć dokonuje krótkiej rekapitulacji wiedzy oraz zadaje pracę domową (zał. 1). Zał. 1 Słowa podane w nawiasach przekształć tak, aby powstała konstrukcja *ablativus absolutus*, następnie przetłumacz zdania: 1. Me ..... omnes audiunt (recitare). 2. .... latrantibus feles fugiunt (canes). 3. Bellis .... milites domum reverterunt (finire). 4. Christus natus est Augusto ... (regnare). 5. .... mutatis civitas floruit (leges).

Komentarz metodyczny

Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów zawartych w podstawie programowej: I, 2 d; 5, 6, 7, 8 m, n, o, p, q, r, s; II 7 a, b; 14 a, b; III 1-5. W trakcie zajęć kształtowane są przede wszystkim kompetencje rozwijające przedsiębiorczość. Służą temu stosowane metody aktywizujące oraz praca w grupach. Uczniowie wykonując ćwiczenia i tłumacząc tekst generują twórcze pomysły i wykazują się kreatywnością. Umiejętności te zostaną wykorzystane przez młodych ludzi w przyszłości na rynku pracy. Nowy materiał gramatyczny, zgodnie z zasadami konstrukttywizmu, wprowadzony jest metodą dedukcyjną. Dzięki temu również uczniowie ze SPE mogą czynnie uczestniczyć w procesie dydaktycznym. Ćwiczenia utrwalające proponuje się przeprowadzić w grupach, łącząc uczniów o różnych możliwościach intelektualnych. Aby zachęcić wszystkich do pracy, można zaproponować uczniom wystawienie oceny pozytywnej za poprawne wykonanie

obu zadań lekcyjnych. Dla uczniów uzdolnionych przeznaczona jest dodatkowa praca domowa. Następne zajęcia warto rozpocząć od przypomnienia tłumaczenia historii o *Androklesie i lwie*. Jej ciąg dalszy dopowiedzą wówczas ci, którzy przetłumaczyli wskazany fragment tekstu Geliusza. Na podsumowanie nauczyciel może wyświetlić jeden z krótkich filmów dydaktycznych z podanych stron internetowych, przytoczyć fragment dramatu B. Show'a Androkles i lew w tłumaczeniu albo oryginale lub wyświetlić fragment ekranizacji/inscenizacji dramatu. Po drugiej jednostce lekcyjnej, podczas której omawia się recepcję przytoczonej historii w kulturze nowożytnej, warto zachęcić uczniów do próby intersemiotycznego przekładu opowiadki, np. w formie krótkiej inscenizacji w języku polskim lub angielskim.